

Meet the Boss

les 1

Start met debat

In dit docentenblad staat alle benodigde informatie voor het voorbereiden en verzorgen van de eerste debatles. We gaan uit van een les van in totaal 50 minuten. Mochten de lessen op uw school 45 minuten duren, dan kunt u enige tijd winnen door de lokaalopstelling voorafgaand aan de les klaar te laten zetten.

LES 1	LES 2	LES 3	LES 4	LES 5	MEET THE BOSS DEBAT
Start met debat	Speechen	Samenvatten	Argumenteren	Vorbereiden	Debatteren

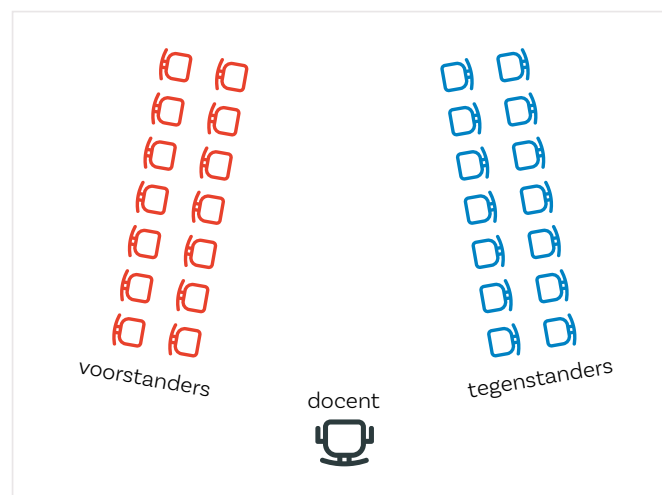
Lesverloop

00:00 - 00:03	Klaarzetten lokaal debatopstelling
00:03 - 00:06	Klassikale uitleg: Wat is debat?
00:06 - 00:10	Bekendmaking stelling & voorbereiding
00:10 - 00:25	Oefendebat
00:25 - 00:30	Nabespreking & bekendmaking stelling
00:30 - 00:35	Vorbereiding oefendebat
00:35 - 00:45	Oefendebat
00:45 - 00:50	Afsluiting & lokaal terugzetten

Benodigheden

- Beamer / smartboard (geluid niet nodig)
- Powerpoint
- Lokaalopstelling

Lokaalopstelling

Lokaalopstelling

Zet alle tafels tegen de muren van het lokaal, zodat er een open ruimte ontstaat in het lokaal. Zet het benodigde aantal stoelen aan weerszijden in twee rijen. De stoelen zijn naar elkaar gericht, zodat leerlingen de leerlingen in het andere debatteam en u als docent aan kunnen kijken. Zorg ervoor dat de rijen niet te dicht op elkaar staan, zodat leerlingen gemakkelijk kunnen staan en zitten zonder elkaar te verstoren. Zelf zoekt u een plek achter in het lokaal, tussen beide teams in, waar u de debatten staand kan leiden. Op de vorige pagina staat een schematische weergave van de lokaalopstelling.

Leerdoelen

Hoofddoel van deze les:

- Leerlingen zijn enthousiast geworden over debatteren

Subdoelen van deze les:

- Leerlingen weten wat debat is
- Leerlingen durven minimaal één keer te spreken in een Zaaldebat
- Leerlingen kennen en volgen de vier debatregels
- Leerlingen kunnen een onbekend standpunt verdedigen, zelfs als dat tegen hun persoonlijke mening indruist
- Leerlingen kunnen hun reacties structureren in een zaaldebat

Leren debatteren door te doen

Debatteren is een vaardigheid. Om een vaardigheid (aan) te leren, is het beoefenen essentieel. Tijdens deze debatlessen is de klassikale uitleg daarom steeds kort en bondig. De lestijd wordt vooral besteed aan oefeningen. Tijdens de oefeningen geeft u concrete tips die leerlingen direct in de praktijk kunnen brengen. Met deze benadering bereikt u de beste leerresultaten, terwijl ook de leerlingen gemotiveerd blijven door de groei die zij ervaren.

Toelichting: Debatvorm zaaldebat

De oefening in deze les is het zaaldebat of “lagerhuis”. Dit is een debatvorm met twee teams; voorstanders en tegenstanders. Beide teams bestaan doorgaans uit vijf tot tien debaters. Voor deze les kiezen we ervoor om alle leerlingen in de klas aan het debat deel te laten nemen, zodat iedereen kan oefenen. Elk debat gaat over één

onderwerp: de stelling. Dit is altijd een controverse voorstel of standpunt. De teams worden per loting ingedeeld als voorstanders en tegenstanders. Persoonlijke meningen over de stelling doen er dus niet toe. Voor de debatten in deze les verklaart u kort van te voren de linkerkant van de groep tot voorstanders en de rechterkant tot tegenstanders.

Zaaldebatten duren doorgaans tussen de 5 en 15 minuten. Debaters proberen een derde partij te overtuigen: de jury. Tijdens deze les zal u naast docent ook de jury en de debatleider zijn. De jury bekijkt ieder debat vanuit een neutraal vertrekpunt. Beide teams willen het standpunt van de jury vormen en beïnvloeden. Na het debat wijst de jury het meest overtuigende team aan als winnaar. Tijdens deze eerste les zal u als docent naast het jureren, voornamelijk de rol van debatleider en debattrainer op zich nemen. U leidt het debat, helpt leerlingen te wennen aan de debatregels, enthousiasmeert (ook de stille) leerlingen om te spreken en corrigeert waar nodig. Na afloop reflecteert u kort met de groep op het debat en kunt u hen een paar concrete algemene verbeterpunten meegeven.

Het zaaldebat bestaat alleen uit een zogeheten ‘vrije fase’. Tijdens een vrije fase mogen alle debaters het woord vragen voor korte spreekbeurten van 20 tot maximaal 30 seconden. De debatleider zal afwisselend voor- en tegenstanders aanwijzen. Debaters spreken gedurende het hele debat vanaf hun eigen plek (dus niet vanachter een kathedraal). In de slotdebatten tijdens de laatste les, zal ook een vrije fase zitten. Tijdens deze les oefent de groep hier alvast mee. Daarbij is deze debatvorm laagdrempelig en daarom geschikt voor onervaren sprekers.

Tijdens deze eerste les moeten alle leerlingen staand beginnen. Ze kunnen aangeven dat ze het woord willen door hun hand op te steken. U kunt als gespreksleider dan besluiten hen het woord te geven. Nadat een leerling iets gezegd heeft moet hij of zij weer gaan zitten. Op deze manier zorgt u ervoor dat alle leerlingen een keer aan het woord komen. Dat activeert de stille of meer verlegen leerlingen en helpt hen over hun mogelijke spreekangst heen.

Gedetailleerd programma

00:00 - 00:03 Lokaal klaarzetten (3 min)

Zet de powerpoint klaar (SLIDE 1).

Laat leerlingen het lokaal in de juiste opstelling zetten: Alle tafels aan de kant, stoelen in opstelling. (zie lokaalindeling hierboven).

00:03 - 00:06 Start les - wat is debat? (3 min)

Zéér bondige introductie: eerste debatles vandaag, interactieve uitleg over debat (vraag en antwoord): 3 kenmerken debat (SLIDE 2). De 3 kenmerken zijn: 1) Een debat is een discussie met regels 2) Een debat is bedoeld voor een derde partij (jury of publiek) 3) Toegewezen standpunt (dus los van eigen mening).

Vraag aan de leerlingen wie van hen onlangs een discussie heeft gevoerd. Laat hem of haar in een paar zinnen uitleggen waar dat over ging en hoe het eraan toeging. Vraag vervolgens aan de groep wat de verschillen zijn tussen een echt debat en een discussie (een debat is gebonden aan regels, er is meestal een gespreksleider, een debat is bedoeld voor een derde partij). Koppel dit vervolgens aan de punten op de slide (SLIDE 2). Voer hier tot slot nog aan toe dat bij een wedstrijddebat wordt gedebatteerd over een standpunt dat wordt toegewezen of geloot. Je debatteert dus, in tegenstelling tot bij een discussie, los van je eigen mening!

TIP Mocht er meer tijd zijn, stel bij SLIDE 2 dan niet alleen de vraag “Wat is debat?”, maar na de uitleg ook de vraag: “Waarom kan het nuttig zijn om debatteren te leren en te oefenen?”.

00:06 - 00:10 Bekendmaking stelling & voorbereiding flitsdebat (4 min)

(SLIDE 3)

De eerste ervaring met debat zal razendsnel gaan. De leerlingen gaan in heel korte tijd zich inleven in een stelling. Leg aan de leerlingen uit dat zij met hun buurvrouw of -man supersnel gaan brainstormen over een kant van een debatstelling (voor of tegen).

Verdeel de klas vervolgens in tweeën (in twee gelijke groepen), verklaar de leerlingen aan uw linkerkant tot voorstanders en de leerlingen aan uw rechterkant tot tegenstanders. Hun eigen mening telt dus niet mee.

Maak zodra de indeling duidelijk is, de stelling bekend (SLIDE 4) op het digibord. Begin het debat nadat de leerlingen ongeveer 3 minuten hebben overlegd.

TIP Als er tijdens de voorbereiding vragen komen over de betekenis van woorden in de stelling, zeg dan dat de voorstanders dat moeten bepalen.

00:10 - 00:25 Flitsdebat 1 (15 min)

(SLIDE 4)

Verzoek alle leerlingen om op te staan. U kunt ervoor kiezen om als ijsbreker kort (1 á 2 minuten) iets uit te leggen over houding en lichaamstaal. Mocht u in tijdsnood komen, ga dan direct door naar de uitleg over de debatregels.

optie

Uitleg houding en lichaamstaal

Vraag nu eerst of iedereen een onzekere houding aan wil nemen (wat dat volgens hen ook moge zijn). Reflecteer hier vervolgens op met de klas in een interactief gesprek; wie staat er onzeker bij en wat doet hem of haar onzeker overkomen? Kies bij voorkeur twee of drie leerlingen die op verschillende manieren onzekerheid benadrukken (bijvoorbeeld: oogcontact vermijden, armen over elkaar, onstabiel op benen, etc.) Vraag hierna of iedereen zelfverzekerd wil gaan staan. Reflecteer kort met de klas wat de verschillen zijn in houding (rechttop, oogcontact, open houding). Benoem dat houding ontzettend belangrijk is in hoe je op anderen overkomt. Zeg dat u tijdens het debat af en toe de groep zal vragen om zich bewust te worden van hoe ze erbij staan.

Debatregels

Kondig aan dat het debat bijna gaat beginnen. Leg vlak voor aanvang van het debat bondig (in 1 á 2 minuten) de volgende regels uit: (SLIDE 5):

1. Er spreekt op ieder moment altijd maar één iemand. De debatleider bepaalt wie dat is. Je mag elkaar dus niet onderbreken, hoorbaar overleggen of spreken voor je beurt.
2. Leerlingen steken hun hand op om aan te geven dat ze iets willen zeggen.
3. Iedere spreekbeurt is beperkt tot maximaal 20 seconden spreektijd (korter mag).
4. Debaters spreken altijd naar de derde partij (in dit debat: de debatleider). Zowel in aanspreekvorm als kijkgedrag (dus geen "jij", "jullie" of voornamen).
5. Leerlingen blijven staan tijdens het debat en mogen pas zitten nadat ze iets gezegd hebben. Zittende leerlingen mogen pas weer gaan staan nadat hun hele team aan het woord is geweest.

Leerlingen die de beurt krijgen, kunnen zelf kiezen wat ze daarmee doen; zij kunnen uitleg geven bij de stelling, argumenten inbrengen, vragen stellen, reageren, etc.

Debat

Begin nu met het debat (SLIDE 6). Vraag aan de voorstanders wie een eerste reden wil geven waarom de stelling een goed idee is. Wissel vervolgens de beurten af tussen voor- en tegenstanders totdat iedereen aan de beurt is geweest (en dus is gaan zitten).

TIPS

- ▶ Zorg ervoor dat een leerling nooit langer dan 30 seconden aan het woord is, zodat het tempo in het debat blijft en zoveel mogelijk leerlingen aan het woord kunnen komen. Probeer al na 20 seconden met instemmende geluiden of subtiele gebaren de leerling tot afronding van de beurt te bewegen. Breek de beurt af als de leerling voorbij de 30 seconden komt.
- ▶ Zwaai naar leerlingen als ze vergeten richting de debatleider te spreken.
- ▶ Als leerlingen te kort (bijvoorbeeld een paar woorden) van stof zijn, stel dan gerust een vervolgvraag als debatleider. In een oefendebat zijn zulke ingrepen acceptabel.

TIP Mocht het debat al doodbloeden of stilvallen terwijl aan beide kanten nog enkele leerlingen staan, dan kunt u hen vragen om elk een afsluitend punt te maken. Vraag iedere-nog-staande leerling om één uniek punt uit het gevoerde debat voor de debatleider te herhalen. Las dan wel een korte overlegpauze in. De leerlingen die al zitten mogen de nog-staande-leerlingen tijdens de overlegpauze helpen met suggesties. Als er een aantal leerlingen op het eind van het debat niks weten te zeggen (en dus blijven staan), heeft u een aantal opties:

- a) Stel de leerling een concrete vraag: “Wat vond je van het punt van de andere partij dat...?”,
“Wat vond je het sterkste punt van je eigen team?”
- b) “Wat vind je zelf van deze stelling?”.
- c) Indien a en b niet lukken; Kondig aan dat deze leerlingen de eerste sprekers zullen zijn in het volgende debat.

Bovenstaande tip staat in dienst van het belangrijkste leerdoel van deze les: Alle leerlingen komen aan het woord. Ook juist de stille en verlegen leerlingen met spreekangst.

Mocht deze tip qua tijd niet meer passen, dan kunt u ervoor kiezen om de nog-staande-leerlingen in het tweede debat als eerst aan bod laten komen.

00:25 – 00:30 Nabespreking & bekendmaking tweede stelling (5 min)

Interview enkele leerlingen kort (30 seconden á 1 minuut): Wat vonden ze van het debat? Wat vonden ze het beste argument aan hun kant? Wat vonden ze een sterk punt bij de andere partij? Kondig aan dat de leerlingen nog een keer gaan debatteren (SLIDE 7). Ze wisselen van rol: De voorstanders in het vorige debat worden nu tegenstanders en andersom. Dit betekent dat ze ook van plek moeten wisselen. De voorstanders links van de jury en de tegenstanders rechts. Als de leerlingen van plek gewisseld zijn, maakt u de stelling bekend (SLIDE 8).

00:30 – 00:35 Voorbereiding tweede stelling (5 min)

Laat leerlingen het tweede debat voorbereiden, net zoals bij het eerste debat. Loop rond en luister mee. Stuur waar nodig aan.

00:35 – 00:45 Tweede debat (10 min)

Nodig alle leerlingen uit om weer te gaan staan. Kondig aan dat, behalve de eerste spreker, alle overige sprekers in dit debat hun reacties gaan structureren door hun bijdrage aan te kondigen (SLIDE 9). Aankondigen en structureren is belangrijk, omdat er anders verwarring kan ontstaan. Illustreer dit met whatsapp, waarbij je tegenwoordig aan kan geven op welk bericht je reageert (SLIDE 10). Sprekers hebben straks drie opties: 1) Een argument aanvallen 2) Een argument verdedigen 3) Een nieuw argument inbrengen. Laat de opties zien op de powerpoint (SLIDE 11) en laat deze slide op het bord staan.

Zorg dat iedere leerling zijn of haar reactie begint met een van deze drie aankondigingen. Indien ze een argument verdedigen of aanvallen, is het belangrijk dat ze eerst dat argument kort parafraseren. Dat kan in een paar woorden of in een korte zin, bijvoorbeeld “Ik wil het argument aanvallen dat ouders weten wat goed is voor hun kinderen” of “Ik wil het argument verdedigen dat kinderen nog niet oud genoeg zijn om de gevaren van sociale media in te zien”. Dit zal in eerste instantie het tempo uit het debat halen, maar iedereen zal merken dat het veel duidelijkheid en overzicht oplevert en het debat snel op een hoger niveau kan brengen.

Herhaal nu de procedure van het eerste debat. Indien er leerlingen waren die tijdens het vorige debat toch niks gezegd hebben, dan komen zij nu als eerste aan het woord!

TIPS

- ▶ Complimenteer leerlingen als ze hun reactie duidelijk aankondigen.
- ▶ Onderbreek leerlingen vriendelijk maar direct als ze hun reactie vergeten aan te kondigen en wijs naar de slide van de powerpoint op het bord. Complimenteer ze als het wel lukt.
- ▶ Onderbreek leerlingen vriendelijk maar direct als ze vergeten argumenten te parafraseren en vraag ze dit alsnog te doen.
- ▶ Indien een leerling vergeet een argument aan te kondigen en je hem of haar niet hebt kunnen onderbreken, benoem dit dan achteraf en vraag of hij of zij een argument heeft aangevallen, een argument heeft verdedigd of een nieuw argument heeft ingebracht.

00:45 – 00:50 Nabespreken & lokaal terugzetten (5 min)

Laat alle leerlingen weer zitten (SLIDE 12). Vraag of ze verschillen op konden merken tussen het eerste en het tweede debat. Verliep het tweede debat anders of misschien zelfs beter? Waarom? Wat was het effect van het gebruik van het aankondigen en structureren van reacties op het debat? Waarom is het goed voor het debat om dat te doen?

Bedank de leerlingen tot slot voor hun inzet, laat ze vervolgens het lokaal terugzetten in de oorspronkelijke opstelling en sluit de les af.

TIP Vraag aan de leerlingen, als daar nog tijd voor is, wat ze deze les geleerd hebben. Op deze manier vatten ze zelf de les samen en onthouden ze vaak meer!

EINDE LES 1

Wilt u meer weten?

Deze lesbrief is ontwikkeld door de DebatUnie voor het project Meet the Boss. Heeft u vragen?

Kijk dan op www.debatunie.nl of bel 071 203 2403

Breng samen met
Jet-Net & TechNet
technologie tot leven!

www.jet-net.nl/voortgezet-onderwijs

onderdeel van

